

Jørgen Frantz Jacobsen:

CARL JOHAN VAR EIN PRESSARI

Carl Johan Bech, Carli, var ein hetja hjá tí fimm ár yngri systkinabarninum Jørgen Frantz

3. partur

Jørgen Frantz heldur áfram við síni frásøgn um Carl Johan, kallaður Carli:

Jeg husker en vis tidlig periode i Carlis skoletid, hvor han meget begejstret sang

Kung Carl, den unge hjalte,
Han stod i rok och damm.

Dog ikke uden forvanskninger – f.eks. sang han »frisk mod och gaaseblod« i stedet for »I gosses blaa«. Da Carli imidlertid var en stor gaasestegsspiser, troede jeg, at gaaseblod maaske indgav en ganske særlig tapperhed, især om vinteren, naar det var sne og koldt.

Denne sang, der baade ved ord og melodi i høj grad minder mig om Carlis raske skoletid, vil jeg gerne lade staa som initial, ja, som nøgle til hele hans udvikling i drengeaarene, til udredning af traadene, paavisning af hvad jeg vil kalde heltelinjen i hans ungdom.

Det kan maaske synes lidt søgt at sammenligne Carli med den svenske helte-konge, men saadan staar han for mig, og jeg vad vide, om ikke Carl XII i nogen grad har været det ideal, som skolefagene har indblæst i Carli.

Skúlatíðin stóra ávirkan

Carli har i sine skoleaar været under paa-virkning af forskellige faktorer, der, valgte af ham selv som de var, alle har ført ham i samme retning. Hver af disse faktorer har haft sin del af hans skoletid.

Den første faktor er skolens paavirkning: sangene, historien, geografien. Historien, der endnu er skrevet i napoleonstidens aand og mest handler om fædreland, krudtrøg, krudtslamsværtede faner og kartovebrag, har sikkert givet ham martialske interesser og heltebeundring. Han har lært om Napoleon saavel om Carl XII. Men dette var ikke blevet til noget særligt om ikke en anden faktor traadte til, nemlig onkel Meinhardt [pápi Jørgen Frantz]. Her bliver jeg vist nødt til at gøre lidt holdt om omtalte onkel Meinhardt. Han var ikke nogen ordinær mand. Han udmærkede sig ved aldrig at have opgivet sin barndoms fantasi ved endnu at kunne lege. De fleste mennesker kommer til det punkt, at livet afplukker dem de sidste fjer af den fantasiverdens pragt, deres barndom har fornyet – hvis den da overhovedet har rummet nogen. De, der ikke lader sig plukke, er i regelen betydeligere mennesker. Som oftest bliver de kunstnere. Kunst, er det i virkeligheden ikke et produkt af denne barnefantasi, der er blevet projiceret ind i

Carl Johan, Etly og dóttirin Kirstin

manddommen. Ja, find mig i det hele taget den kunstner, der ikke er kunstner i kraft af sin barndom.

I hvert fald: Leg er et udslag af overskud og psykisk energi, han har. Han har mere fantasi end hans dont kræver. Naar jeg engang skriver et essay om min fader, kan jeg komme nærmere ind paa hans leg.

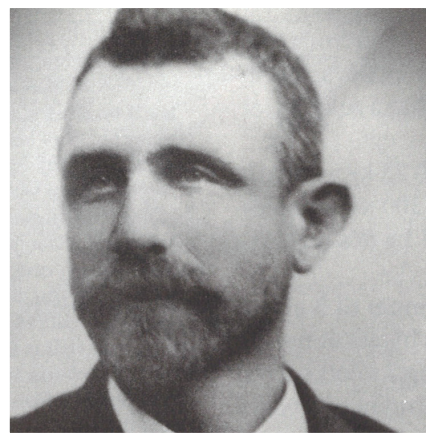
Carli droymdi um sjólv

Det var ikke blot min fars farverige stor-armé af tinsoldater, men ogsaa noget andet der tiltrak Carli, nemlig min faders kyndighed i maritime sager. Her laa en af Carlis hovedinteresser, det var en af de største faktorer, der har bestemt hans udvikling. Vi er nu tilbøjelige til at glemme, at hans store drengedrøm og haab var at blive elev paa skoleskibet »Viking«, at blive sømand. Derfor stod hans hu til skibene og til søeventyret. Naar min far snittede og med stor dygtighed lavede sine krigsskibe, var Carli en evig gæst, der hang over arbejdet. Af min far laante han bøger om skibe. Jeg husker en, der hed »Med briggen efter dollars«. Her har vi hele poesien – eventyret med et tvivlsomt mandskab paa et eller andet sydligt hav. Dette har været noget af det, der har beskæftiget hans fantasi mest.

Hvar var Norðradalur í stóruverð?

Men den største faktor, og den, der skulde fortrænge alle de andre, er og bliver den færøske natur. Og heri ligger hans helledom og hans skæbne. Lad os gaa tilbage til begyndelsen, til Landevejens udspring, hvor hestene rider ud. Her dæmrede hans tilværelse først, og her ligger fingerpeget ud imod naturen og imod hans længsel og skæbne. Ens længsel bliver nemlig oftest ens skæbne.

Medens vi andre i vor tid frygtsomt gik

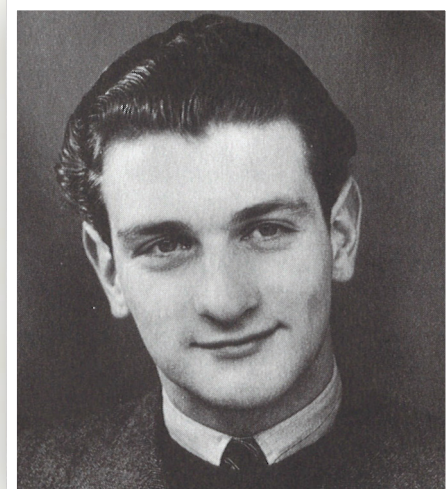

Foreldrini hjá Carl Johan, Otto og Helena, mostir Jørgen Frants

paa ekspeditioner ud i Haugens land og kun meget sparsomt blev klar over dette, har Carli ikke været længe om at underlægge sig den hele Hauge, det vestlige saavel som det nordlige og sydlige land. Borðá, som for os var et dunkelt eventyr lige til 1921, har han tidligt fundet og overskredet. Han er gaaet lige til Kirkebønæs til den ene side og Nordredal til den anden. Ja, selv i Kaldbaksbotn var han vist. Alt dette var hans rige – i min lillebarnsbevidsthed. Jeg kender næsten ingen bedre erindring end erindringen om Carli og de andre store drenge i Haugen.

Den storkornede landevej, de stenede stier, og saa de mørke lyngjorder, der strakte sig saa uendelig vidt. Nordredal, som man altid hørte om – hvor var det vel ude i den store verden?

Men Carli har ikke gaaet og lugtet til de subtile essenser af ødemarkers poesi. Han vilde ikke have fundet paa at rejse et graat stenalter for rummet og stjernerne i den tynde luft paa en eller anden tinde, alt mens han omhyggeligt undgik tyren og andre farer. For Carli, naturens muntre

Jørgen, sonur Carl Johan, lat liv undir krígunum

søn, den herlige yngling, var naturen ikke evighedens døde, stille kirke. Han nød naturen i øjeblikket. For ham er naturen selve livet, ikke templet. For ham er naturen dyrenes vældige og ejendommelige land og bedrifternes felt, de frie og primitive tilværelsers omraade.

Det var vist ikke saa meget landet, jorden, stene, som det liv, de er skueplads for, Carli holdt af. Det tillokkende ved elven var laxene, det interessante ved det klippefulde terræn, harernes. Carlis naturudvikling blev derfor jægerens. Jægeren er selv en del af landskabet, en, der ligesom alt andet levende dræber og ikke ømmer sig ved sine medskabningers krav paa livet. Jægeren er ikke dyrenes ven, fordi han er deres frænde. Han er naturen saa nær, at han ikke giver sig af med at anlægge et spekulativt synd paa den.

Og jæger blev Carli, jæger par excellence (fram um alt). Hans kærlighed til naturen blev jægerens. Og da han første gang kom til København, var det som et bur han blev sat i.